

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2022

CZECH
HIGHER LEVEL

Monday, 20 June
09:30 - 12:30

The 2022 examination papers were adjusted to compensate for disruptions to learning due to COVID-19.
This examination paper does not necessarily reflect the same structure and format as the examination papers of past or subsequent years.

Odpovězte na otázky v obou částech: část 1 a část 2. Všechny otázky musí být zodpovězeny v českém jazyce.

Celkové hodnocení [70 bodů]

Část 1

[30 bodů]

Přečtěte si pozorně celý text a odpovězte na otázky všech šest následujících otázek. Odpovězte vlastními slovy, vyhněte se pouhému kopírování frází nebo vět z textu.

Proč se pořád dokola díváme na tytéž seriály?

1. Ačkoliv nových seriálů nebo filmů existuje celá řada, mnozí z nás raději sáhnou po osvědčených titulech, které již viděli nesčetněkrát. Jak je vlastně možné, že nás pořád baví příběhy, na kterých nás už nic nepřekvapí?
2. Když loni společnost Warner Bros potvrdila natočení vzpomínkové epizody seriálových Přátel, některé reakce zněly, jako by se diváci těšili na setkání se skutečnými kamarády. Po sedmnácti letech od ukončení natáčení se skalní fanoušci konečně dočkali. Pravdou ale je, že Přátelé z obrazovek nikdy zcela nezmizeli, a těch, kteří se i po více než čtvrt století od začátku vysílání Přátel nadále dívali, bylo ve světě pořád nespočet.
3. Fenomén opětovného vyhledávání stejných příběhů se ale netýká jen Přátel nebo jiných seriálů – někteří se například těší, když mohou znovu prožít tytéž filmy či knihy. A ať už jde o dobře známé klasiky nebo okrajové tituly, efekt je podobný: to, že příběh znovu prožijeme, nám i posté udělá skutečnou a nefalšovanou radost.
4. Jak je ale vůbec možné, že nás baví stále totéž dokola? Odpověď na otázku, proč lidé jisté činnosti opakují, se hledá již od starověku. Už Aristoteles nebo Seneca uvažovali o tom, jakou roli hraje v našem životě opakování – nejčastěji v kontextu osvojování návyků, jež nám mohou pomoci prožít šťastnější a smysluplnější život. Pro německého filozofa Martina Heideggera opakování otevíralo možnosti přehodnocovat naši minulost. A dánský filozof Søren Kierkegaard se k problému postavil přímo poeticky: „Ten, kdo nechápe, že život je opakování a že v tom je jeho krása, odsoudil sebe sama a nezasluhuje si nic než to, co ho stejně potká – že zahyne. Kdyby žádného opakování nebylo, čím by pak byl život?“
5. Podobně je to i s uvažováním o tom, proč lidi baví tytéž umělecké prožitky. Jde také o fenomén, který nás provází již po generace. Lidé se setkávali s knihami, které mohli znovu číst, pohádkami, které si mohli znovu poslechnout, a místy, památkami, kostely, chrámy nebo mešitami, které mohli znovu navštívit, po celá tisíciletí. Ale pro 21. století přece jen platí něco, co svět dosud neznal: opětovný přístup k požitku nikdy nebyl snazší. Digitální věk se službami jako Netflix nebo iTunes jen zvyšuje lehkost a rychlost, s nimiž mají zákazníci přístup k již konzumovaným požitkům. Preference lidí jsou různé – jedni se vrací k americké literární klasice Velký Gatsby, jiní zas znovu prožívají dobrodružství Harryho Pottera, upířskou ságu Stmívání nebo legendární Hvězdné války.

6. Co tedy hraje klíčovou roli ve výběru titulu, který si oblíbíme právě my? Proč si dokážeme seriál zapnout i posté, a pořád nás bude bavit?
7. Opětovné vyhledávání stejných příběhů tak docela nezapadá do žádné z kategorií, nad nimiž jsme zvyklí při úvahách o opakování činností přemýšlet. Frekvence sledování seriálu kolísá, takže nejde o návyk. Činnost není dostatečně expresivní, takže to není ani rituál. A protože zapnutí dalšího dílu seriálu většinou dokážeme kontrolovat, nejde ani o závislost. Jsou to jiné příčiny, které nás k vracení se k titulu motivují.
8. První důvod je vlastně banální – seriál nebo film se nám prostě líbí a díky tendenci mozku oblíbit si to, co zažíváme opakovaně, si titul s každým zhlédnutím užíváme více a více.
9. Další důvody jsou ale sofistikovanější. Film nebo seriál pro nás může být přitažlivý například z nostalgických příčin – příběh v nás evokuje motiv z našeho vlastního života nebo si u jeho sledování připomeneme specifické období z minulosti, se kterým se nám titul spojuje. A někdy může opakované sledování fungovat i jako terapie a prostředek emoční regulace – jedna z příjemných věcí na starých filmech či seriálech totiž je, že nás už nedokážou šokovat a my u nich i v turbulentních chvílích života dokážeme najít klid.
10. Obdobně důvodem mohou být naše osobní preference, ale například i to, že nechceme být vyloučeni z prostředí, kde o titulu mluví všichni ostatní. Lidé si také mohou budovat i emocionální vztah k postavám: „Někdo může postavy vnímat jako reálné lidi, jako kamarády, jež potkává každý týden. Jiný se k nim může vztahovat jako ke vzoru, oceňuje například zobrazení identity, která dosud nebyla zastoupena v mainstreamové tvorbě, nebo si říká: ‚Chtěl bych takto vypadat, být tak odvážný.‘ A pro další to zas může být vztah plný nenávisti – na seriál se dívají, aby ho mohli kritizovat,“ vysvětluje teoretička médií z Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity Iveta Jansová, která se ve svém výzkumu věnuje právě fenoménu fanouškovství.
11. „Požitek často spočívá v tom, že vám seriál kromě zábavy dává i pocit jistoty. Když se díváte na něco, co znáte, nic vás nepřekvapí – víte, do čeho jdete, a nemusíte se bát, jak příběh dopadne,“ vysvětluje dále mediální teoretička. A právě vyhledávání pocitu emocionálního bezpečí je proto podle ní důvodem, proč se lidé tak často vracejí k titulům, jejichž zápletka je jednoduchá, příjemná a vlastně nikoho příliš nezabolí – tedy k seriálům, jakým jsou například Přátelé.
12. Ačkoli k opětovnému prožívání stejných příběhů se lidé uchýlovali vždy, zájem o staré televizní seriály ještě posílil v době pandemie. A podle psychologů nebo teoretiků médií se není čemu divit. „Když během pandemie žijete ve světě, který je ještě méně jistý než kdykoliv předtím, a nemáte se v životě příliš na co těšit, je dobré sáhnout po seriálu, o kterém víte, že vám dělá radost. Může jít tedy o určitou míru eskapismu, o návrat do bezpečí. Volbou toho, co známe, volíme bezpečí,“ uzavírá Jansová.

(upraveno podle Denikn.cz)

1. Vysvětlete vlastními slovy: [5 bodů]

- a) „fenomén“
- b) „kontext“
- c) „klíčová role“
- d) „turbulentní chvíle života“
- e) „mainstreamová tvorba“

2. Vysvětlete na základě textu, co znamená „eskapismus“. [5 bodů]

3. Je opětovné vyhledávání stejných příběhů čistě moderní záležitostí? Vysvětlete na základě textu. [5 bodů]

4. „Jak je vlastně možné, že nás pořád baví příběhy, na kterých nás už nic nepřekvapí?“ Jakou odpověď dává autor v textu? Souhlasíte? Vysvětlete, proč ano nebo ne. [5 bodů]

5. „Požitek často spočívá v tom, že vám seriál kromě zábavy dává i pocit jistoty.“ Vyjádřete a vysvětlete svůj názor na toto tvrzení s ohledem na celý text. [5 bodů]

6. Napište vlastní názor na tvrzení z textu: „Lidé si také mohou budovat i emocionální vztah k postavám.“ (odstavec 10) [5 bodů]

Část 2 [40 bodů]

Napište esej (minimum 300 slov) na jedno z následujících témat:

1. „...šťěstí je touha po opakování.“ (Milan Kundera)

nebo

2. Jak vzniká opravdové přátelství.